

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-723/20

Galapagos BidCo. S.a.r.l.

versus

DE, Galapagos S.A. pankrotihaldur, jt

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Bundesgerichtshof)

Euroopa Kohtu (viies koda) 24. märtsi 2022. aasta otsus

Eelotsusetaotlus – Määrus (EL) 2015/848 – Maksejõuetusmenetlused – Artikli 3 lõige 1 – Rahvusvaheline kohtualluvus – Võlgniku põhihuvide keskme üleviimine teise liikmesriiki pärast maksejõuetuse põhimenetluse algatamise avalduse esitamist

Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Maksejõuetusmenetlused – Määrus 2015/848 – Maksejõuetusmenetluse algatamise rahvusvaheline kohtualluvus – Selle liikmesriigi kohtud, kus asub menetluse algatamise avalduse esitamise ajal võlgniku põhihuvide kese – Põhihuvide keskme üleviimine teise liikmesriiki enne selle menetluse algatamise otsuse tegemist – Teise liikmesriigi kohus, kellele esitati hiljem samal eesmärgil avaldus – Ainupädevuse säilimine – Ühendkuningriigi väljaastumise leping – Üleminekuperioodi lõppemise tagajärg

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 2015/848, artikli 3 lõige 1)

(vt punktid 29–31, 33–36, 38–40 ja resolutsioon)

Kokkuvõte

Galapagos on valdusettevõtja, kelle registrijärgne asukoht on Luksemburgis ja kes viis 2019. aasta juunis oma juhatuse asukoha üle Farehami (Ühendkuningriik). Tema juhatuse liikmed esitasid 22. augustil 2019 Ühendkuningriigi kohtule¹ maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse. Järgmisel päeval asendati need juhatuse liikmed uue juhatajaga, kes seadis Galapagose jaoks sisse büroo Düsseldorfis (Saksamaa) ja püüdis saavutada selle avalduse tagasivõtmist, kuid asjatult.

Galapagos esitas hiljem enda suhtes ühe teise maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse Amtsgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi esimese astme kohus, Saksamaa), kes jättis Galapagose avalduse vastuvõetamatuna läbi vaatamata põhjendusel, et see ei kuulu tema rahvusvahelisse pädevusse. Seejärel esitasid kaks teist Galapagose võlausaldajast äriühingut samale kohtule veel ühe maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse. Selle avalduse alusel määras Amtsgericht Düsseldorf ajutise pankrotihalduri ning kaitsemeetmed, leides, et Galapagose põhihuvide kese oli avalduse esitamise hetkel Düsseldorfis.

¹ Käesoleval juhul järgmisele kohtule: High Court of Justice (England and Wales), Chancery Division (Business and Property Courts, Insolvency and Companies list) (kõrge kohus (Inglismaa ja Wales), varaliste vaidluste osakond (äri- ja omandiõiguse vaidlused, maksejõuetus ja äriühingute register), Ühendkuningriik).

Galapagos BidCo., kes on ühтеаegu nii Galapagose tütarettевõtja kui ka võlausaldaja, esitas Landgericht Düsseldorfile (Düsseldorfis teise astme kohus, Saksamaa) määruskaebuse Amtsgericht Düsseldorfis kohtumääruse tühistamise nõudega, väites, et Saksa kohtul ei olnud rahvusvahelist pädevust. See määruskaebus jäeti rahuldamata, mille peale esitas Galapagos BidCo. määruskaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, st Bundesgerichtshofile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus).

See kohus leidis, et tema menetluses oleva vaidluse lahendamine sõltub määruse 2015/848² ja eeskätt selle artikli tõlgendamisest, mis näeb ette eeskirjad liikmesriikide kohtute rahvusvahelise pädevuse kohta menetleda maksejõuetusasu³. Ta täpsustas, et hetkel, mil ta esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, ei olnud Ühendkuningriigi kohus veel esimese avalduse kohta otsust teinud, ning tal oli kahtlusi eeskätt seoses sellega, kas liikmesriigi kohtul, kellele esitati alguses maksejõuetuse põhimenetluse algatamise avaldus, säilib ainupädevus juhul, kui võlgniku põhihuvide kese viiakse üle teise liikmesriiki pärast avalduse esitamist, kuid enne seda, kui kohus teeb selle kohta otsuse.

Euroopa Kohus tõlgendas oma otsuses määrust 2015/848 nii, et liikmesriigi kohtul, kellele on esitatud maksejõuetuse põhimenetluse algatamise avaldus, säilib sellise menetluse algatamise ainupädevus, kui võlgniku põhihuvide kese viiakse üle teise liikmesriiki pärast avalduse esitamist, kuid enne seda, kui kohus teeb selle kohta otsuse. Tingimusel, et see määrus jääb esimese avalduse suhtes kohaldatavaks, ei saa teise liikmesriigi kohus juhul, kui talle esitatakse hiljem samal eesmärgil avaldus, järelikult põhimõtteliselt lugeda end pädevaks sellist maksejõuetuse põhimenetlust algatama seni, kuni esimene kohus ei ole teinud otsust ja leidnud, et ta ei ole pädev.

Euroopa Kohtu hinnang

Euroopa Kohus märkis alustuseks seoses liikmesriikide kohtute rahvusvahelise pädevusega menetleda maksejõuetusasu, et määrusega 2015/848, mis on käesolevas kohtuasjas kohaldatav, taotletakse samas sõnastuses samu eesmäärke, nagu varasema määrusega nr 1346/2000⁴. Järelikult on eelotsusetaotluse esimeks oleva määruse 2015/848 vastava artikli tõlgendamisel asjakohane tõlgendus, mis on antud Euroopa Kohtu praktikas määruse nr 1346/2000 rahvusvahelist kohtualluvust reguleerivatele eeskirjadele.

Nii jääb ainupädevus, mis on kõnealuste määrustega antud selle liikmesriigi kohtutele, kelle territooriumil asub võlgniku põhihuvide kese, neile edasi juhul, kui võlgnik viib oma põhihuvide kesme üle teise liikmesriigi territooriumile pärast avalduse esitamist, kuid enne menetluse algatamise otsuse tegemist. Euroopa Kohus jõudis sellele järeldusele, tuginedes kaalutlustele, mis ta oli esitanud oma varasemas kohtupraktikas⁵.

Seejärel analüüsis Euroopa Kohus, millised tagajärjed on asjaolul, et selle liikmesriigi kohtul, kelle poole alguses pöörduiti, säilib pädevus, teise liikmesriigi kohtute pädevusele vaadata läbi hiljem esitatud uued maksejõuetuse põhimenetluse algatamise avaldused. Ta asus seisukohale, et määrusest 2015/848 nähtub, et algatada saab vaid ühe maksejõuetuse põhimenetluse ning see toob kaasa tagajärgi kõigis liikmesriikides, kus määrust kohaldatakse. Lisaks sellele peab kohus,

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT 2015, L 141, lk 19).

³ Määruse 2015/848 artikli 3 lõige 1. Sisuliselt näeb see säte ette, et põhimaksejõuetusmenetluse algatamise pädevus on selle liikmesriigi kohtutel, kelle territooriumil asub võlgniku põhihuvide kese.

⁴ Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT 2000, L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191), mis tunnistati kehtetuks määrusega 2015/848.

⁵ 17. jaanuari 2006. aasta kohtuotsus Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39).

kelle poole alguses pöörduti, omal algatusel kontrollima, kas ta on pädev, ja selleks välja selgitama, kas võlgniku põhihuvide kese on asjaomasel liikmesriigis. Kui ilmneb, et põhihuvide kese ei asu tema liikmesriigi territooriumil, ei tohi kohus, kelle poole alguses pöörduti, maksejõuetuse põhimenetlust algatada. Seevastu juhul, kui tema pädevus leiab kinnitust, peavad selle kohtu mis tahes maksejõuetusmenetluse algatamise otsust tunnustama kõik teised liikmesriigid vastastikuse usalduse põhimõtte alusel alates selle jõustumisest menetluse algatanud liikmesriigis. Järelikult ei saa teise liikmesriigi kohtud põhimõtteliselt lugeda end pädevaks sellist menetlust algatama seni, kuni esimene kohus ei ole teinud otsust ja leidnud, et ta ei ole pädev.

Kuid juhul, kui kohus, kelle poole alguses pöörduti, on Ühendkuningriigi kohus, ei nõua määrus 2015/848 enam juhul, kui Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingus⁶ ette nähtud üleminekuperiood on lõppenud, ilma et see kohus oleks otsust teinud, et liikmesriigi kohus, kelle territooriumil on ilmselt Galapagose põhihuvide kese, hoiduks tunnistamast end sellise menetluse algatamiseks pädevaks.

⁶ ELT 2020, L 29, lk 7.